

Tierelantijtjes

TRUUSJE VROOLAND-LÖB

VOR
TRUUSJE
EN

STAR

Van Stapel 1000

Tierelantijntjes

TRUUSJE VROOLAND-LÖB

Schaep14

Was mich nicht umbringt, macht mich stärker

FRIEDRICH NIETZSCHE

*Hope is the thing with feathers –
that perches in the soul –
and sings the tune without the words –
and never stops – at all –*

EMILY DICKINSON

Voor mij werkt het zo

De grote lijn in je leven, daar heb je als mens weinig invloed op. Het zijn de kleine dingen die ertoe doen, de versieringen van het leven. Afgezien van het comfortabele 'go with the flow' of 'het kwam op mijn pad' waren het juist de tierelantijnen die mij op de been hielden. Het is een van de levenslessen die ik mijn kinderen heb proberen mee te geven.

In ieder geval sierde deze gedachte jarenlang de boog tussen huiskamer en keuken van mijn jongste dochter. Op een avond dat haar man niet thuis was en wij samen aan tafel het leven doornamen, stond Clementine op, pakte een roze viltstift, klom op de keukentrap en noteerde op haar net geschilderde, maagdelijk witte muur 'Het gaat niet om de grote lijn, maar om de tierelantijn'.

Wat kan een kwieke, levenslustige zeventigjarige doen als ze uit de mond van twee witte jassen onverwacht een gruwelijke neurologische diagnose krijgt? Die klap is te groot om in één keer te bevatten. Het sippe gezicht van de neurologe die vertelt wat ik in de toekomst van mijn lichaam mag verwachten, zal me altijd bijblijven. Net als de bibberhand van de ineens niet meer zo zelfverzekerde assistente in opleiding.

Ondanks de schok van de boodschap dacht ik grimlachend: ‘Ja, voor mij is deze ziekte heel erg maar zo’n boodschap overbrengen aan een patiënt lijkt me ook geen pretje. Er restte mij maar één oplossing, uitzoeken hoe kleur en fleur aan te brengen in een leven waarin onder meer je stem kan verdwijnen. De grote filosoof Nietzsche bracht uitkomst: ‘Was mich nicht umbringt, macht mich stärker.’ Vrijelijk vertaald als ‘Wanneer de positieve

krachten (schoonheid, vreugde, dominantie, morele kracht) en de negatieve (leed, onherstelbaar verlies) elkaar kunnen omarmen, word je sterker.’

Aan wat me die middag als grote lijn werd medegedeeld, kon niemand iets veranderen. Ik moest andere medicijnen zoeken, nieuwe veerkracht voor duistere tijden, blije zaken, kleine avontuurtjes dicht bij huis, schrijven wellicht.

In de maanden volgend op de diagnose sloot ik me op in het atelier van mijn vader. Nee, niet dat in de Japiksestraat te Amsterdam, want dat is niet meer, maar in dat mooie, poëtische, van hem geërfde ossenbloedrode holletje in het Doldersumse bos. Ik stortte me op het schrijven van artikelen over kinderboekenauteurs, balletdansers, illustratoren, uitgevers en zeldzame boeken. Vanachter mijn nieuwe minilaptop op de veilige plek van mijn jeugd kon ik proberen me weer thuis te voelen in een lichaam dat me sinds mijn puberteit zo goed beviel, maar me nu zo’n smerige poets had gebakken.

Jaren geleden toen het leven nog gewoon was, ontving ik een merkwaardig pensionado presentje, een rood schrift met op het omslag een engeltje met synthetische pluche vleugeltjes. Een lief maar kinderlijk kerstcadeau van Het Nationale Ballet voor de pro-deo redacteuren van *Het Vriendenmagazine*. Geruime tijd heeft dat engeltje me vanaf een hoek van mijn bureau aan zitten staren. Tot duidelijk werd dat ik het zou kunnen gebruiken om er de tierelantijnen van mijn leven in te verzamelen.

Voorin plakte ik een artikeltje van Marja Pruis uit *De Groene Amsterdammer*, ‘Dolor y Gloria’ heet het. Daarin vertelt Pruis wat voor haar van belang is en waarom:

‘Ik hou van mijn leven. Ik kan niet anders dan bedenken dat alles ergens

goed voor is geweest, dat alles nog steeds ergens goed voor is. Ik kan me geen beter leven voorstellen. Als iemand naar me toe zou komen met een toverstafje of een grabbelpot met wensen, zou ik hem wegsturen.'

Oral history

In onze familie praten we graag over de mensen die ons liefdevol grootbrachten. Herinneringen ophalen is een familiecultus waarmee we de doden in leven proberen te houden. Tot op de dag van vandaag vullen wij de neven- en nichtenapp met anekdotes en foto's van oma en opa Jager, hun dochters Fenny, Nini en Jopie die mijn moeder zou worden. Een oud Joods gezegde luidt: Je bent pas dood als je naam niet meer klinkt.

Als onze generatie bijeen is, maken we er een sport van om ze 'live' op te voeren. Zo kan broer Louk met zijn donkere slepende stem mijn vader Kurt uitstekend imiteren: 'Jopie, ik voel hier links een roffeltje. Dat zal toch niet iets zijn?' Ook tante Fen met haar hoge stemgeluid doet hij vakkundig na: 'Ik vind dat wat!' Mijn zus Nita blinkt uit in het opdissen van de clichés die mijn moeder graag bezigde. En dat de jongste dochter van tante Nini alle Jagers en hun levensverhalen op haar duimpje kent, ook die van lang voor haar geboorte, is natuurlijk niet vreemd. Als historica heeft ze daarvoor doorgeleerd. Ze heeft het niet van een vreemde, hun moeder was geestig, enorm belezen en citeerde op allerlei momenten gedichten. Zoals dat liedje voor bij het baden van een baby, een door haar bedachte parafrase op een gedicht van Jan Engelman:

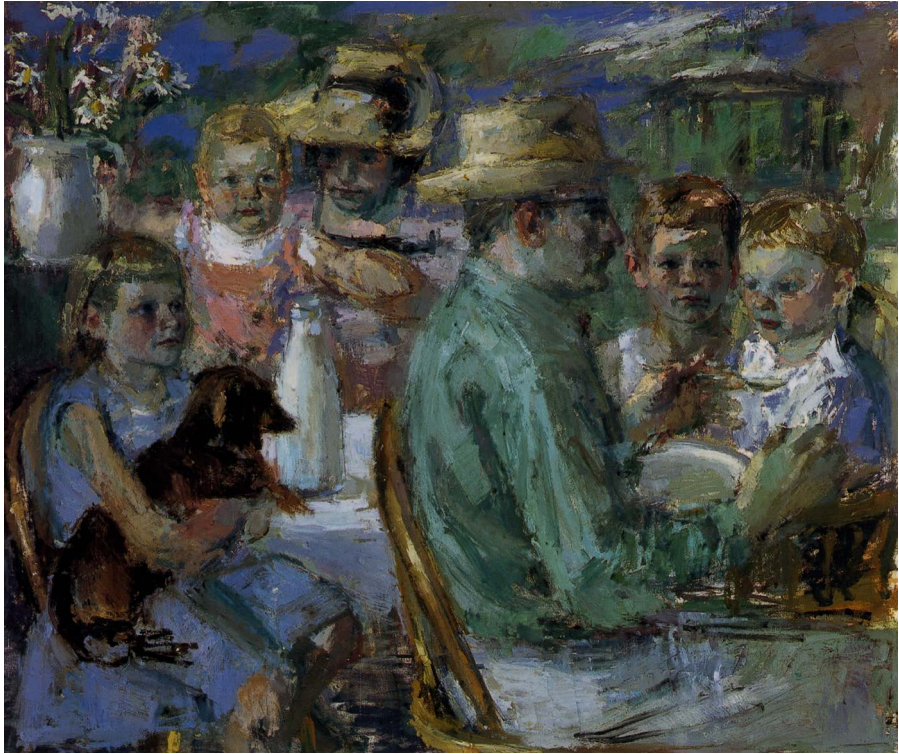
Vis, vis, witte vis.
Witte, witte watervis.
Mama heeft een vis gevangen,
't is een vis met roze wangen.
Vis, vis, witte vis.
Mama weet wat lekker is.

Opa en oma Jager woonden tot aan hun dood om de hoek van de straat waar mijn ouders met hun vier kinderen een huis vonden. Een generatie later vestigden Joeri en ik ons, met onze drie kinderen, in diezelfde straat vier huizen verderop. Vier generaties bij elkaar.

Dat klinkt idyllisch maar zoals bij iedereen zijn er natuurlijk ook minder positieve zaken te melden over zo'n hechte familie. Moeder Jopie en haar interessante maar lastige man, de kunstenaar Kurt Löb, kwamen ieder van een andere planeet. Qua sekse, land, achtergrond, temperament en aard. Jopie van huis uit praktisch aangelegd, aards, introvert en verstandig, een rustig Drents meisje dat tot op hoge leeftijd een aantrekkelijke verschijning bleef. Kurt een getalenteerde, nerveuze jongen met een enorme prestatiedrang en een gecompliceerde jeugd.

Was het een gelukkige verbinding? Ondanks de conflicten tussen twee zulke verschillende persoonlijkheden heb ik hun huwelijksleven altijd als een win-win situatie ervaren. Zus Nita vond daar een fraai beeld voor. 'Hij bereed de motor en bepaalde de koers. Zij zat in het zijspan en liet zich meevoeren op hun reis door het leven.'

Dankzij die uitgesproken genetische diversiteit kregen mijn ouders vier totaal verschillende kinderen. Bij kattenfokkers noemen ze dat een

toverballennest. Vier keer in mijn leven heb ik een nest Siamezen kunnen fokken. In een daarvan zat een seal-point, een choc-point, een blue-point en een lilac-pointkitten. Dat vond ik toen vooral ontroerend, nu zie ik het als een bijzondere speling van de natuur. Ons ouderlijk gezin was net zo'n toverballennest.

Vader Kurt zorgde voor de Schwung in ons leven, moeder Jopie voor balans en stabiliteit. Zij was vaak de rem op wilde, onverstandige beslissingen. Zo werd de babykrokodil die in Kurts ogen best in ons bad kon wonen, na een veto van Jopie ingeruild voor de eerste teckel in ons gezin. Een tweedehands kreng van de Duitse ambassadeur, dat vanwege haar valse karakter maar één dag mocht blijven. Wel was ze het begin van wat een lange reeks zou worden. Wij woonden toen nog in de Erik de Roodestraat.

Ik herinner me die straat vooral van de stoet bruidjes in witte feestjurken die naar de Sint Josephkerk aan de overkant liep. Gefascineerd en jaloers staarde ik de bofferds na, verdrietig dat zo iets moois voor mij niet was weggelegd. Mijn slimme moeder wist raad. Zodra de gelegenheid zich voordeed, trok ze me mijn witte gesteven en gestreken zomerjurk met madeliefjes aan. Schoenen met witsel opgetuigd, plastic bloemetjesdiadeem in het haar en een klein wit laktasje in de hand. Zonder enige gêne sloot ik achter in de rij aan.

Wat er verder in de kerk gebeurde, weet ik niet meer. Ik bleef stilletjes tussen de groep communicantjes zitten en heb, volgens mij, ook een ouweltje gekregen. Mijn vader die als joods jochie zijn vaderland had moeten ontvluchten, vond dat niet te pruimen. Maar ik was dolgelukkig, toch maar mooi bruidje van God geweest!